# JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

PAOLO MENGOZZI

8 päivänä marraskuuta 2007 [1]

## I Johdanto

1. Tribunal du travail de Bruxelles (Belgia) on esittänyt 17.10.2006 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.11.2006, yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä [komission] virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien erityisten toimenpiteiden laatimisesta 29.2.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 [2] tulkinnasta.

2. Tämä kysymys on esitetty riita-asiassa, jossa ovat vastakkain S. Gysen ja Belgian oikeuden mukaan perustettu itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvalaitos ja joka koskee niiden huollettavina olevia lapsia koskevien lisien suuruuden määrittämistä, jotka kyseisen laitoksen on kansallisen lainsäädännön nojalla suoritettava Gysenille hänen kolmesta lapsestaan kahden osalta.

## II Asiaa koskeva lainsäädäntö

### A *Yhteisön oikeus*

3. Asetuksen N:o 259/68 11 artiklan toisessa kohdassa säädetään, että asetus N:o 259/68 ”on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa”.

4. Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 67 artiklan 1 kohdassa, sellaisina kuin nämä henkilöstösäännöt on määritetty asetuksen N:o 259/68 2 artiklassa ja sellaisina kuin ne ovat sen myöhempien

1 – Alkuperäinen kieli: italia.

2 – EYVL 1968, 56, s. 1.

muutosten jälkeen, määrätään kolmen tyyppisistä kyseisille virkamiehille maksettavista perhelisistä: kotitalouslisästä, huollettavana olevaa lasta koskevasta lisästä ja koululisästä.

5. Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevissa 1, 2 ja 3 artiklassa vahvistetaan erityisesti edellytykset, joita kunkin lisän maksamiselle asetetaan, sekä lisien suuruus.

6. Henkilöstösääntöjen 67 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että ”virkamiesten, jotka saavat tässä artiklassa tarkoitettuja perhelisiä, on ilmoitettava muualta saadut samanluonteiset lisät”, jotka ”vähennetään liitteessä VII olevan l, 2 ja 3 artiklan mukaan maksetuista lisistä”.

7. Yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen, sellaisina kuin ne on määritetty asetuksen N:o 259/68 3 artiklassa ja sellaisina kuin ne ovat sen myöhempien muutosten jälkeen, 20 artiklan 2 kohdan ja 21 artiklan nojalla henkilöstösääntöjen 67 artiklaa ja sen liitteessä VII olevia 1, 2 ja 3 artiklaa sovelletaan vastaavasti väliaikaisiin toimihenkilöihin.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

8. Itsenäisille ammatinharjoittajille suoritettavien perhelisien järjestelmästä 8.4.1976 tehdyn Belgian kuninkaan päätöksen [3] (jäljempänä 8.4.1976 tehty kuninkaan päätös) nojalla käyttöön otetun järjestelmän perusteella huollettavana olevaa lasta koskevan lisän suuruus riippuu siitä asemasta, joka kullakin tätä lisää saavalla lapsella on lisiä saavan asianomaisen ammatinharjoittajan lasten ikäjärjestyksessä. Lisän määrä tarkemmin sanoen kasvaa lisää saavien lasten lukumäärän kasvaessa: se on siis suurempi toisesta lapsesta kuin ensimmäisestä lapsesta ja vieläkin suurempi kolmannesta lapsesta ja sitä seuraavista lapsista.

9. Edellä mainitun 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna taannehtivasti 1.7.2001 lähtien 7.9.2003 tehdyn kuninkaan päätöksen [4] 4 §:llä, täsmennetään seuraavaa:

”Sovellettaessa 17, 19, 20 ja 20 a §:ää asema ikäjärjestyksessä määräytyy siten, että otetaan huomioon tämän päätöksen, työntekijöille suoritettavia perhelisiä koskevien yhteen sovitettujen lakien, valtion palveluksessa oleville tietyille henkilöstöryhmille

3 – Moniteur belge/Belgisch Staatsblad 6.5.1976, s. 5952. Päätöstä on muutettu ajan myötä useaan kertaan.

4 – Moniteur belge/Belgisch Staatsblad 1.10.2003, s. 48215.

myönnettäviä perhelisiä koskevan 26.3.1965 tehdyn kuninkaan päätöksen, taattujen perhe-etuuksien käyttöönotosta 20.7.1971 annetun lain ja Belgiassa voimassa olevien kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten nojalla lisiä saavien lasten syntymäjärjestys." [5]

## III Tosiseikasto ja ennakkoratkaisukysymys

10. Belgian kansalainen Gysen toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana Belgiassa.

11. Hän on kolmen lapsen äiti: Adrien syntyi vuonna 1989 hänen ensimmäisestä avioliitostaan, joka päättyi avioeroon vuonna 1993, Augustin syntyi vuonna 1994 ja Elise vuonna 1996 toisesta avioliitosta, joka niin ikään päättyi avioeroon vuonna 2000.

12. Gysenin ensimmäinen aviomies, Adrienin isä, tuli Euroopan yhteisöjen komission palvelukseen väliaikaiseksi toimihenkilöksi 1.12.2001. Gysen, jolle on tuomioistuimen päätöksellä annettu Adrienin huoltajuus, on saanut samasta päivästä lähtien tämän isän nimissä ja lukuun komissiolta tästä lapsesta huollettavana olevaa lasta koskevan lisän koko määrän henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen perusteella.

13. Gysen, jolla on kahden nuoremman lapsensa huoltajuus yhdessä toisen aviomiehensä kanssa, saa tuomioistuimen päätöksen perusteella myös näistä lapsista A.s.b.l. Groupe S – Caisse d'Assurances sociales pour indépendants -nimisen sosiaalivakuutuskassan (jäljempänä vakuutuskassa) suorittamat perhelisät.

14. Gysen ilmoitti 22.2.2002 päivätyllä kirjeellä vakuutuskassalle, että hän oli saanut 1.12.2001 lähtien Adrienista perhelisät komissiolta.

15. Tästä syystä vakuutuskassa lakkasi suorittamasta Gysenille lisiä Adrienista mutta suoritti hänelle edelleen lisät hänen lapsistaan Augustinista ja Elisestä ikäjärjestyksessä toisen ja kolmannen lapsen aseman perusteella.

16. Vakuutuskassa pidätti kuitenkin maaliskuusta 2003 lähtien Gysenille kuukausittain suoritetuista perhelisistä yhteensä 2 284,84 euron suuruisen summan, joka vastasi

5 – Epävirallinen käännös ranskankielisestä alkuperäistekstistä.

perusteetonta erotusta Augustinista ja Elisestä ikäjärjestyksessä toisen ja kolmannen lapsen aseman perusteella jo suoritettujen lisien ja niiden lisien välillä, jotka vakuutuskassan mukaan olisi sen sijaan pitänyt suorittaa heistä ikäjärjestyksessä ensimmäisen ja toisen lapsen aseman perusteella. Samasta ajankohdasta lähtien vakuutuskassa on suorittanut Gysenille lisät Augustinista ja Elisestä ikäjärjestyksessä ensimmäisen ja toisen lapsen aseman perusteella. Vakuutuskassa näet katsoi, että lapsia, jotka saavat Euroopan yhteisöiltä perhelisiä, ei voida ottaa huomioon muodostettaessa 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua lisään oikeutettujen lasten ryhmää.

17. Gysen saattoi näin ollen asian Tribunal du travail de Bruxellesin (Brysselin työtuomioistuin) käsiteltäväksi, jotta tämä toteaisi, että hänen lapsiaan Augustinia ja Eliseä on pidettävä kyseisessä pykälässä tarkoitettuina ikäjärjestyksessä toisen ja kolmannen lapsen asemassa olevina lapsina, ja velvoittaisi laitoksen korvaamaan hänelle summat, jotka oli pidätetty hänelle suoritetuista lisistä maaliskuusta 2003 lähtien, sekä maksamaan suorittamatta jääneet summat, jotka vastasivat kyseisistä lapsista suoritettujen lisien ja suoritettaviksi kuuluneiden lisien välistä erotusta.

18. Kyseinen tuomioistuin on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko ja täytyykö – – asetusta N:o 259/68 ja sen liitteessä VII ’Palkkaa – – koskevat säännöt’ olevaa perhelisiä koskevaa 1 jaksoa ja 67 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan perhelisiä ovat

a) kotitalouslisä

b) huollettavana olevaa lasta koskeva lisä ja

c) koululisä,

pitää riidanalaisessa kansallisessa lainsäädännössä tarkoitettuna ’– – Belgiassa voimassa olevana kansainvälisenä sosiaaliturvasopimuksena’?”

## IV Oikeudellinen arviointi

19. Ratkaistakseen pääasian kansallinen tuomioistuin joutuu selvittämään, että kun 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen säännösten mukaan muodostetaan perhelisiä saavien itsenäisen ammatinharjoittajan lasten ryhmä, mikä on välttämätöntä, jotta

kyettäisiin määrittämään kunkin lapsen ikäjärjestykseen perustuva asema ja siten kustakin heistä suoritettavan lisän suuruus, onko tällöin otettava huomioon lapset, joista yhteisön toimielimet suorittavat perhelisät henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen perusteella.

20. Pääasian asianosaiset ovat käsitelleet ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kyseisen kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun Belgiassa voimassa olevan kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen käsitteen ulottuvuutta. Kuten välipäätöksestä ilmenee, viittaus ”Belgiassa voimassa oleviin kansainvälisiin sosiaaliturvasopimuksiin” otettiin kyseiseen säännökseen 7.9.2003 tehdyllä kuninkaan päätöksellä sen jälkeen, kun Belgian Cour d’arbitrage (sovittelu- ja välitystuomioistuin)[6] oli antanut asiassa 106/2001 13.7.2001 tuomion,[7] jossa todettiin työntekijöille suoritettavia perhelisiä koskevien, 19.12.1939 tehdyllä kuninkaan päätöksellä[8] yhteen sovitettujen Belgian lakien 42 § yhdenvertaisuusperiaatetta ja syrjintäkiellon periaatetta koskevien Belgian perustuslain 10 ja 11 §:n vastaiseksi ”siltä osin kuin siinä otettiin perhelisien suuruuden määrittävää ikäjärjestysasemaa laskettaessa tukea saavista lapsista huomioon vain lapset, jotka saivat kyseisen etuuden edellä mainittujen yhteen sovitettujen lakien nojalla, ilman että olisi ollut mahdollista ottaa huomioon lasta, joka saa perhelisät jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion sellaisen lainsäädännön nojalla, joka on yhteisön oikeudessa julistettu sovellettavaksi”.[9]

21. Gysen on väittänyt pääasian oikeudenkäynnissä, että 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu ”Belgiassa voimassa olevien kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten” käsite sisältää pakottavat oikeussäännöt, jotka on laadittu jossain kansainvälisessä julkisoikeudellisessa toimielimessä, ja niihin kuuluvat henkilöstösääntöjen määräykset.

22. Vakuutuskassa on sen sijaan väittänyt, että 7.9.2003 tehdyllä kuninkaan päätöksellä toteutettua kyseisen säännöksen soveltamisalan laajennusta sovelletaan ainoastaan maihin, joiden kanssa Belgia on tehnyt kansainvälisiä monenvälisiä tai kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia. Se on osoittanut, että Belgian ja henkilöstönsä perheenjäsenille perhelisiä maksavien Euroopan yhteisöjen toimielinten tai kansainvälisten toimielinten välillä ei ole kuitenkaan tehty minkäänlaista sopimusta.

6 – Cour d’arbitragen nimi on Belgian perustuslakiin 7.5.2007 tehdyllä muutoksella muutettu nimeksi Cour constitutionnelle/Grondwettelijk Hof/Verfassungsgerichtshof (perustuslakituomioistuin) (Moniteur belge/Belgisch Staatsblad 8.5.2007, s. 25101 ja 25102).

7 – Moniteur belge/Belgisch Staatsblad 13.11.2001, s. 38689.

8 – Moniteur belge/Belgisch Staatsblad 22.12.1939, s. 8702.

9 – Kyseisen tuomion tuomiolauselman epävirallinen käännös.

23. Vakuutuskassa on todennut, että vaikka yhteisöjen perustamissopimukset ovat Belgiassa voimassa olevia kansainvälisiä sopimuksia ja jotkin kansainvälisten järjestöjen vahvistamista oikeussäännöistä ovat jäsenvaltioissa sellaisinaan sovellettavia, henkilöstösääntöjen määräyksiä, joilla annetaan yhteisön virkamiehille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota työnantajaansa vastaan, ei voida soveltaa välittömästi ja sellaisinaan Belgian kansallisessa oikeusjärjestyksessä.

24. Välipäätöksessä esitetään tämän jälkeen julkisen edun valvojan pääasiassa antama lausunto, jonka mukaan asetuksen N:o 259/68, jonka oikeudellisena perustana on kaksi Belgian ratifioimaa kansainvälistä sopimusta – EY:n perustamissopimus ja 8.4.1965 allekirjoitettu pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista [10] – ja joka on 11 artiklansa nojalla kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa, on katsottava kuuluvan 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun Belgiassa voimassa olevan kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen käsitteen soveltamisalaan.

25. Kansallinen tuomioistuin viittaa ensin asianosaisten ja julkisen edun valvojan näkemyksiin edellä esitetyllä tavalla ja toteaa, että kun viimeksi mainitussa oikeussäännössä viitataan ”Belgiassa voimassa oleviin kansainvälisiin sosiaaliturvasopimuksiin”, se on laadittu eri tavoin kuin muut kansalliset oikeussäännöt, joissa eri alalla eli eläkkeiden osalta viitataan nimenomaisesti ”kansainvälisen julkisoikeudellisen toimielimen henkilöstösääntöihin”, minkä jälkeen se esittää nyt tutkittavan ennakkoratkaisukysymyksen muita näkökohtia esittämättä.

26. On ilmeistä, että sellaisena kuin ennakkoratkaisukysymys välipäätöksessä esitetään, se ei kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan piiriin. Kun kansallinen tuomioistuin tiedustelee, ovatko henkilöstösäännöt ja sen liite VII 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu ”Belgiassa voimassa oleva kansainvälinen sosiaaliturvasopimus”, se pyytää näet yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan Belgian oikeusjärjestyksen oikeussääntöä. [11] Kuten tiedetään, EY 234 artiklalla käyttöön otetun tuomioistuinten yhteistyötä koskevan järjestelmän piirissä kansallisten oikeussääntöjen tulkinta kuuluu kansallisille tuomioistuimille eikä yhteisöjen tuomioistuimelle. [12]

27. Kansallisen tuomioistuimen on siten itse vahvistettava, mitä on ymmärrettävä tarkoitettavan edellä mainitussa kansallisessa oikeussäännössä tarkoitetulla käsitteellä

10 – EYVL 1967, 152, s. 13.

11 – Huomautettakoon, että vaikka tämän kansallisen oikeussäännön sanamuotoa ei ole ilmeisesti otettu välipäätökseen, se sisältyy ennakkoratkaisupyynnön mukana toimitettuun kansalliseen asiakirja-aineistoon, joten välipäätöksen perusteella on mahdollista ymmärtää kyseisen määräyksen sisältö.

12 – Asia C-37/92, Vanacker ja Lesage, tuomio 12.10.1993 (Kok. 1993, s. I-4947, 7 kohta) ja asia C-511/03, Ten Kate Holding Musselkanaal ym., tuomio 20.10.2005 (Kok. 2005, s. I-8979, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

”Belgiassa voimassa oleva kansainvälinen sosiaaliturvasopimus”. Sen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluu tämän oikeussäännön soveltaminen ja siten sen arvioiminen, kuuluvatko henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot tämän oikeudellisen käsitteen soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuin voi ainoastaan selventää näiden asiakirjojen oikeudellista luonnetta, jotta kansalliselle tuomioistuimelle annettaisiin mahdollisuus tämän arvioinnin tekemiseen.

28. Vaikka näihin selvennyksiin ei liity epäselvyyttä eikä monimutkaisia seikkoja, ne ovat sitäkin tarpeellisempia, kun otetaan huomioon muutamat kansallisessa tuomioistuimessa esitetyt väitteet. Todettakoon erityisesti, että vakuutuskassa on päätellyt pääasian oikeudenkäynnin aikana, että vaikka henkilöstösäännöissä annetaan yhteisöjen virkamiehille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota työnantajaansa vastaan, ne eivät ole kuitenkaan välittömästi ja sellaisinaan sovellettavissa Belgian oikeusjärjestyksessä.

29. Katson näin ollen, että kansallisen tuomioistuimen esittämä kysymys voitaisiin muotoilla uudelleen siten, että siinä selvitetään henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen oikeudellinen luonne ja se, ovatko ne mahdollisesti sovellettavissa sellaisinaan Belgian oikeusjärjestyksessä.

30. Tässä yhteydessä on ennen kaikkea muistettava, että neuvosto on henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot hyväksyessään pannut täytäntöön EY:n perustamissopimuksen määräyksen (nykyään EY 283 artikla), jossa vaaditaan, että tämä toimielin vahvistaa komission ehdotuksesta ja kuultuaan niitä muita toimielimiä, joita asia koskee, Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot.[13] Henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen erityiset määräykset ovat siis Euroopan yhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten liitteenä olevaan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista laadittuun pöytäkirjaan, joka on luonteeltaan ja asemaltaan samanlainen kuin kyseiset perustamissopimukset, ja erityisesti sen 7 ja 12–16 artiklaan sisältyvien eräiden määräysten täytäntöönpanosääntöjä.

31. Todettakoon lisäksi, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo korostanut, henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot hyväksyttiin asetuksella N:o 259/68 ja että ETY:n perustamissopimuksen 189 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 249 artiklan toinen kohta) nojalla kyseinen asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa,[14] kuten kyseisen asetuksen 11 artiklassakin täsmennetään.

13 – Asetus N:o 259/68 on tarkemmin sanoen annettu Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen (EYVL 1967, 152, s. 2) 24 artiklan 1 kohdalla, jolla kumottiin aiemmin voimassa ollut ETY:n perustamissopimuksen 212 artikla, jonka tilalle on tullut edellä mainittu EY 283 artikla.

14 – Asia 137/80, komissio v. Belgia, tuomio 20.10.1981 (Kok. 1981, s. 2393, 7 kohta) ja asia 186/85, komissio v. Belgia, tuomio 7.5.1987 (Kok. 1987, s. 2029, 21 kohta).

Tästä seuraa yhteisöjen tuomioistuimen mukaan, että sen lisäksi, että henkilöstösäännöillä ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevilla palvelussuhteen ehdoilla on vaikutuksia yhteisön hallinnon sisäisessä oikeusjärjestyksessä, ne sitovat jäsenvaltioita kaikissa tapauksissa, joissa näiden edellytetään tekevän yhteistyötä kyseisten toimien täytäntöön panemiseksi. [15]

32. Yhteisöjen tuomioistuin on esimerkiksi huomauttanut – samalla kun se on todennut, että henkilöstösääntöjen 67 artiklan 2 kohdassa mahdollistetaan ristiriitojen ratkaiseminen yhteisön järjestelmän ja eri kansallisten järjestelmien välillä, koska henkilöstösäännöissä tarkoitetut perhelisät suoritetaan oikeudenhaltijoille ainoastaan siltä osin kuin ne ylittävät vastaavat lisät, joita suoritetaan jonkin jäsenvaltion lakien mukaisen järjestelmän perusteella – että ”koska henkilöstösääntöjen mukaisten lisien täydentävä luonne perustuu 67 artiklan 2 kohtaan eli säännökseen, joka sisältyy ETY:n perustamissopimuksen 189 artiklan toisen kohdan nojalla annettuun asetukseen, se sitoo jäsenvaltioita, eikä sitä voida poissulkea kansallisilla laeilla”. [16]

33. Henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot sitovat siis kaikkia jäsenvaltioita ja niiden joukossa myös Belgiaa. Ei voida myöskään väittää, että tällainen sitova vaikutus Belgian viranomaisiin nähden ei olisi voimassa nyt käsiteltävässä asiassa, koska yhteisöjen tuomioistuin on niin ikään todennut, että henkilöstösääntöjen 67 artiklan 2 kohdassa ei aseteta ”jäsenvaltioille perhelisiä koskevia velvollisuuksia sellaisissa tilanteissa, joissa virkamiehen, eläkkeellä olevan entisen virkamiehen tai yhteisöjen muuhun henkilöstöön kuuluvan puoliso harjoittaa jonkin jäsenvaltion alueella itsenäistä ammattia”. [17]

34. Tämä yhteisöjen tuomioistuimen toteamus merkitsee yksinkertaisesti sitä, että ei ole kiellettyä, että jokin jäsenvaltio epää omien lakiensa mukaiset perhelisät ja vetoaa siihen, että lisään oikeutettujen on mahdollista saada samasta lapsesta henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen nojalla suoritettavia perhelisiä sellaisissa tilanteissa, joissa yhteisöjen virkamiehen tai toimihenkilön puoliso harjoittaa sen alueella itsenäistä ammattia. [18] Kuten näet yhteisöjen tuomioistuin on huomauttanut, ”samanlaisia lisiä, jotka edellä mainitun määräyksen mukaan vähennetään henkilöstösääntöjen mukaisista perhelisistä ja jotka siten vapauttavat toimielimet niitä koskevasta maksuvelvollisuudesta, ovat ainoastaan lisät, joita suoritetaan palkallisena työntekijänä harjoitettavasta toiminnasta”. [19] Se, että henkilöstösääntöjen 67 artiklan 2 kohtaa ei voida soveltaa edellä mainituissa tilanteissa, ei kuitenkaan vaikuta mitenkään siihen, että henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat

15 – Em. asia komissio v. Belgia, 20.10.1981 annetun tuomion 8 kohta ja em. asia komissio v. Belgia, 7.5.1987 annetun tuomion 21 kohta.

16 – Em. asia komissio v. Belgia, 7.5.1987 annetun tuomion 23 kohta.

17 – Sama asia, tuomion 34 kohta.

18 – Sama asia, tuomion 33 kohta.

19 – Sama kohta.

palvelussuhteen ehdot ovat velvoittavia ja sellaisinaan sovellettavia kaikissa jäsenvaltioissa ja myös Belgiassa.

35. Tämän perusteella yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen voitaisiin vastata yksinkertaisesti siten, että yhteisön asetuksella hyväksytyt henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot ovat yleisesti sovellettavia ja kaikilta osiltaan velvoittavia ja että niitä sovelletaan sellaisinaan kaikissa jäsenvaltioissa.

36. Komissio, joka on Gysenin lisäksi ainoa tässä ennakkoratkaisumenettelyssä kirjallisia huomautuksia esittänyt osapuoli, ehdottaa kuitenkin, että ennakkoratkaisukysymys muotoiltaisiin uudelleen laajemmaksi kuin olen edellä 29 kohdassa esittänyt. Se näet ehdottaa, että kansallisen tuomioistuimen katsottaisiin haluavan tiedustella, ”onko yhteisön oikeutta tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan silloin, kun perhelisät, joihin itsenäisellä ammatinharjoittajalla on oikeus, suoritetaan kokonaan henkilöstösääntöjen nojalla käyttöön otetusta yhteisön järjestelmästä, näitä lisiä saavaa lasta ei voida enää ottaa huomioon määritettäessä tämän ammatinharjoittajan lasten ikäjärjestykseen perustuvaa asemaa, joka vaikuttaa [tämän ammatinharjoittajan muista lapsista suoritettavien] perhelisien suuruuteen, on ristiriidassa sen kanssa”.

37. Jos ennakkoratkaisukysymys muotoiltaisiin tällä tavoin, sillä ei pyrittäisi vain saamaan selvennyksiä henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen oikeudelliseen luonteeseen, jotta kansallinen tuomioistuin kykenisi selvittämään, kuuluvatko nämä asiakirjat oikeudelliseen käsitteeseen ”Belgiassa voimassa olevat kansainväliset sosiaaliturvasopimukset”, jonka ulottuvuus kyseisen tuomioistuimen on määriteltävä kansallisen oikeuden tasolla.

38. Kysymys koskisi sen sijaan tai ainakin sen lisäksi niiden rajoitusten olemassaoloa, joita ylemmäntasoisessa oikeuslähteessä eli yhteisön oikeudessa on asetettu kyseisen sisäisen oikeussäännön tulkinnalle ja soveltamiselle. On siis määritettävä – ottaen huomioon kansallisen tuomioistuimen velvollisuus tulkita kansallista oikeussääntöä siten, että se on mahdollisimman pitkälle yhteisön oikeuden mukainen, ja jopa siten, että se jätetään tietyin edellytyksin soveltamatta, jos tällainen yhteisön oikeuden mukainen tulkinta ei ole mahdollinen – mahdolliset yhteisön oikeudessa asetetut vaatimukset, joiden on ohjattava kansallista tuomioistuinta tämän määritellessä kyseisen kansallisen oikeudellisen käsitteen ja mahdollisesti arvioidessa tämän käsitteen sisältävän oikeussäännön yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa, jos sitä ei voida ymmärtää siten, että se sisältäisi myös henkilöstösäännöt ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot.

39. On pohdittava, ylittääkö komission ehdottama ennakkoratkaisukysymyksen uudelleenmuotoilu EY 234 artiklalla käyttöön

otetulla järjestelmällä vahvistetut yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyön rajat sen vuoksi, että sillä laajennetaan olennaisesti kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen kohdetta.

40. Muistutan tässä yhteydessä siitä, että oikeuskäytännön mukaan silloin, kun kysymykset on esitetty epätäsmällisesti tai niillä ylitetään yhteisöjen tuomioistuimen EY 234 artiklaan perustuva toimivalta, yhteisöjen tuomioistuimen on poimittava kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti välipäätöksen perusteluista ne yhteisön oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita ottaen huomioon riidan kohde. [20]

41. Voidakseen antaa ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen yhteisöjen tuomioistuin saattaa joutua ottamaan huomioon sellaisia yhteisön oikeuden säännöksiä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole viitannut kysymyksessään. [21] Näin on tapahtunut sekä tapauksissa, joissa yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyssä ennakkoratkaisukysymyksessä viitattiin yhteisön oikeussääntöön, jolla ei ollut merkitystä ennakkoratkaisumenettelyn taustalla olleen tilanteen kannalta, [22] että tapauksissa, joissa ennakkoratkaisukysymyksessä ei viitattu yhteen tiettyyn yhteisön oikeussääntöön vaan viitattiin EY:n perustamissopimukseen tai yhteisön oikeuteen yhtenä kokonaisuutena. [23]

42. Oikeuskäytännössä esiintyy tapauksia, joissa yhteisöjen tuomioistuin on laajentanut sille esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen kohdetta ja antanut ratkaisun yhteisön oikeuden jonkin säännöksen pätevyydestä, kun kansallisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisukysymys oli muotoiltu siten, että siinä pyydettiin yhteisöjen tuomioistuimelta ainoastaan tulkintaa. [24]

43. Yhteisöjen tuomioistuin näyttää siis antavan itselleen laajan harkintavallan, kun se etsii yhteisön oikeuden osatekijöitä, jotka edellyttävät tulkintaa kansallisen oikeusriidan ratkaisemiseksi, ja tämä sen vaatimuksen mukaisesti, jonka perusteella kansalliselle tuomioistuimelle on annettava ”hyödyllinen vastaus” sen ja kansallisen tuomioistuimen välisen täyden yhteistyön hengessä. EY 234

20 – Ks. mm. asia 35/85, Tissier, tuomio 20.3.1986 (Kok. 1986, s. 1207, 9 kohta) ja asia C-107/98, Teckal, tuomio 18.11.1999 (Kok. 1999, s. I-8121, 34 kohta).

21 – Em. asia Tissier, tuomion 9 kohta; asia C-315/92, Verband Sozialer Wettbewerb, tuomio 2.2.1994 (Kok. 1994, s. I-317, Kok. Ep. XV, s. I-13, 7 kohta) ja yhdistetyt asiat C-228/01 ja C-289/01, Bourrasse ja Perchicot, tuomio 7.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10213, 33 kohta).

22 – Ks. esim. asia C-315/88, Bagli Pennacchiotti, tuomio 27.3.1990 (Kok. 1990, s. I-1323); asia C-315/93, Flip ja Verdegem, tuomio 6.4.1995 (Kok. 1995, s. I-913); em. asia Teckal ja em. asia Bourrasse ja Perchicot.

23 – Ks. esim. asia 10/71, Muller ym., tuomio 14.7.1971 (Kok. 1971, s. 723, Kok. Ep. I, s. 601); asia 251/83, Haug-Adrion, tuomio 13.12.1984 (Kok. 1984, s. 4277); em. asia Tissier; asia C-235/90, Aliments Morvan, tuomio 19.11.1991 (Kok. 1991, s. I-5419) ja asia C-168/95, Arcaro, tuomio 26.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4705).

24 – Ks. esim. asia 62/76, Strehl, tuomio 3.2.1977 (Kok. 1977, s. 211, Kok. Ep. III, s. 303); asia 145/79, Roquette Frères, tuomio 15.10.1980 (Kok. 1980, s. 2917, Kok. Ep. V, s. 335) ja asia C-37/89, Weiser, tuomio 14.6.1990 (Kok. 1990, s. I-2395).

artiklassa tarkoitetussa tuomioistuinten välisessä yhteistyössä, jonka ominaispiirteenä on se, että kansallisen tuomioistuimen ja yhteisöjen tuomioistuimen – molempien oman toimivaltansa mukaisesti ja tarkoituksenaan taata yhteisön oikeuden yhtenäinen soveltaminen – on tehtävä suoraan yhteistyötä ratkaisun laatimiseksi, on poistettava kaikki jäykät muodollisuudet, joilla ainoastaan hidastettaisiin oikeudenkäyntiä.[25] Yhteisöjen tuomioistuimen itselleen varaama laaja mahdollisuus muotoilla ennakkoratkaisukysymykset uudelleen, myös siten, että niiden kohdetta laajennetaan, koska sen perusteella on mahdollista estää muutoin todennäköinen ennakkoratkaisupyynnön esittäminen uudelleen, voisi siten perustua myös prosessiekonomisiin syihin.

44. Vaikka Tribunal du travail de Bruxellesin esittämän ennakkoratkaisukysymyksen muotoileminen uudelleen komission ehdottamalla tavalla ei näytä ylittävän yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisuja koskevan toimivallan laajoja rajoja, sellaisina kuin ne on määritelty oikeuskäytännössä, tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi omaksuttava tämä näkemys.

45. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin on EY 10 ja EY 234 artiklan nojalla velvollinen antamaan vastauksen kansallisten tuomioistuinten esittämiin yhteisön oikeuden tulkintaa koskeviin kysymyksiin oikeuskäytännössä täsmennetyin tutkittavaksi ottamista koskevin edellytyksin, ei sitä vastoin voida katsoa, että se olisi velvollinen vastaamaan kysymyksiin, joita eivät ole esittäneet kansalliset tuomioistuimet vaan ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuvat osapuolet yhteisöjen tuomioistuimessa, eli yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan nojalla asianosaiset, jäsenvaltiot, komissio ja tarvittaessa Euroopan parlamentti, neuvosto ja Euroopan keskuspankki, minkä lisäksi silloin, jos on kyse jostain Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen soveltamisalasta, muut sopimuspuolet kuin jäsenvaltiot sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettu EFTAn valvontaviranomainen.

46. Yhteisöjen tuomioistuimen mahdollisuutta antaa kansalliselle tuomioistuimelle yhteisön oikeudesta tulkinta, jolla ylitetään se, mitä kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, on käytettävä harkiten ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien perusteella.

47. Huomautettakoon tässä tapauksessa, että komission esittämässä kysymyksessä ylitetään huomattavasti kansallisen tuomioistuimen esittämät huolenaiheet. Mistään välipäätöksen kohdasta ei ilmene, että Tribunal du travail de Bruxellesilla olisi epäilyksiä siitä, onko 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäinen kohta yhteisön oikeuden oikeussääntöjen tai oikeusperiaatteiden mukainen, eikä se

25 – Asia 16/65, Schwarze, tuomio 1.12.1965 (Kok. 1965, s. 910, erityisesti s. 922, Kok. Ep. I, s. 227).

ole myöskään vielä esittänyt sen tulkintaa. Tilanne on siten hyvin erilainen kuin sellainen tilanne, jossa kansallinen tuomioistuin tiedustelee tulkitsemansa tietyn kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta tietyn yhteisön oikeussäännön kanssa ja jossa yhteisöjen tuomioistuin vastaa *kyseisen tuomioistuimen esiin tuomien ongelmien sisällön perusteella,* että kyseistä säännöstä ei voida soveltaa käsiteltävään asiaan, ja tulkitsee yhteisön oikeuden jotain toista oikeussääntöä, jota voidaan soveltaa käsiteltävään asiaan ja jonka vastaiseksi kyseinen lainsäädäntö osoittautuu. [26]

48. Komission ehdottama ennakkoratkaisukysymyksen uusi muotoilu ei vaikuta myöskään tarpeelliselta ennakkoratkaisupyynnön tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi. Vaikka kansallisen tuomioistuimen esittämä kysymys on epäjohdonmukaisesti muotoiltu, se on mahdollista muotoilla uudestaan edellä 29 kohdassa esittämälläni tavalla, jotta varmistettaisiin se, että yhteisöjen tuomioistuin kykenee joka tapauksessa antamaan hyödyllisen vastauksen, kuten edellä on todettu.

49. Pidän siis joka tapauksessa epäasianmukaisena, että yhteisöjen tuomioistuin etsisi 360 asteen laajuudella yhteisön oikeudesta oikeussääntöä, joka mahdollisesti olisi kansallisen lainsäädännön esteenä, sellaisena kuin se on kuvattu komission ehdottamassa kysymyksen muotoilussa. Yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi enintään tutkia yhden ainoan komission kirjallisissa huomautuksissaan konkreettisesti mainitseman yhteisön oikeussäännön eli EY 10 artiklan ulottuvuus. Katson tämän vastaavan oikeuskäytännön viimeaikaista suuntausta, jossa on ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten täyttymisen osalta painotettu erityisesti, että on tärkeää, että kansallinen tuomioistuin ilmoittaa täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella se on päättänyt pyytää yhteisön oikeuden tulkintaa ja päätynyt siihen, että ennakkoratkaisun esittäminen yhteisöjen tuomioistuimelle on tarpeellista, ja antaa edes vähäisen selostuksen niistä syistä, joiden perusteella se on valinnut ne yhteisön oikeuden säännökset tai määräykset, joiden tulkintaa se pyytää, sekä siitä yhteydestä, jonka se katsoo vallitsevan näiden säännösten tai määräysten ja käsillä olevassa asiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön välillä. [27]

50. Muistutettakoon lopuksi yhteisöjen tuomioistuimen velvollisuudesta pitää huolta siitä, että turvataan asianomaisten osapuolten yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklaan perustuva mahdollisuus esittää kirjallisia huomautuksia, kun

26 – Ks. esim. asia C-293/03, My, tuomio 16.12.2004 (Kok. 2004, s. I-12013).

27 – Asia C-116/00, Laguillaumie, määräys 28.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4979, 16 kohta); asia C-425/03, Provvidenza Regio, määräys 19.10.2004 (9 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa); asia C-116/05, Dhumeaux ym., määräys 1.12.2005 (21 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja asia C-166/06, Eurodomus, määräys 13.7.2006 (7 ja 8 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Näistä tutkittavaksi ottamatta jättämistä koskevista määräyksistä jälkimmäisessä todetaan erityisesti, että kansallinen tuomioistuin ei ollut täsmentänyt niitä yhteisön oikeussääntöjä, joiden tulkintaa se pyysi (12 kohta).

otetaan huomioon se, että ennen kirjallisten huomautusten jättämistä ainoastaan ennakkoratkaisupyynnöt annetaan tiedoksi näille osapuolille.[28]

51. Vaikka yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan nojalla niille, joita asia koskee, annettua mahdollisuutta ottaa kirjallisissa huomautuksissa kantaa siihen, onko mahdollisesti olemassa yhteisön oikeussääntöjä, jotka ovat 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisen kohdan kaltaisen kansallisen lainsäädännön esteenä, kun sitä tulkitaan vakuutuskassan toiveiden mukaan, ei ollutkaan kokonaan poissuljettu, tämä mahdollisuus oli nimenomaan edellä 47 kohdassa esitetyistä syistä kuitenkin hyvin teoreettinen. Pitää paikkansa, että nämä osapuolet, joille on annettu tiedoksi komission jättämät kirjalliset huomautukset yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan 4 kohdan mukaisesti, olisivat voineet tältä osin ottaa kantaa vaatimalla suullisen käsittelyn järjestämistä ja esittää siten suullisia huomautuksia. Ei voida kuitenkaan yhtäältä unohtaa sitä, että ainoastaan ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehty välipäätös annetaan tiedoksi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuille osapuolille, erityisesti jäsenvaltioille, liitteenään asianomaisen valtion viralliselle kielelle tehty käännös,[29] kun puolestaan komission nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisumenettelyssä esittämät kirjalliset huomautukset on annettu tiedoksi näille osapuolille ainoastaan alkuperäisinä eli oikeudenkäyntikielen (ranska) mukaisena versiona. Toisaalta myös *kirjallisten* huomautusten esittämistä koskeva mahdollisuus on turvattava.

52. Ennakkoratkaisukysymyksen kohteen laajentaminen komission ehdottamalla tavalla näyttäisi sen vuoksi edellyttävän sitä, että jäsenvaltioille ja pääasian asianosaisille annettaisiin mahdollisuus ottaa kirjallisesti kantaa komission esittämään kysymykseen. Olisi mielestäni erityisen tärkeää pyytää huomautuksia Belgian hallitukselta, koska tällä kysymyksellä saatettaisiin välillisesti kyseenalaistaa Belgian oikeusjärjestyksen oikeussäännön yhteensopivuus yhteisön oikeuden kanssa. Näiden huomautusten hankkiminen on luonnollisesti vielä mahdollista, mutta se pidentäisi tämän oikeudenkäynnin kestoa.

53. Edellä esitetyt seikat ovat mielestäni sellaisia, että niiden perusteella ei voida suositella yhteisöjen tuomioistuimen nyt käsiteltävän asian yhteydessä suorittaman tutkimuksen laajentamista komission esittämään kysymykseen. Ennakkoratkaisukysymyksen kohteen pitäisi siis mielestäni pysyä niissä rajoissa, jotka olen luonnostellut edellä 29 kohdassa. Toisaalta muistutan siitä, että komissio voi milloin tahansa esittää yhteisöjen tuomioistuimelle kysymyksen 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisen kohdan yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden kanssa

28 – Yhdistetyt asiat 141/81–143/81, Holdijk ym., tuomio 1.4.1982, Kok. 1982, s. 1299, Kok. Ep. VI, s. 379, 6 kohta; asia C-207/01, Altair Chimica, tuomio 11.9.2003 (Kok. 2003, s. I-8875, 25 kohta); asia C-458/93, Saddik, määräys 23.3.1995 (Kok. 1995, s. I-511, 13 kohta) ja em. asia Laguillaumie, määräyksen 14 kohta.

29 – Ks. em. asia Laguillaumie, määräyksen 24 kohta.

panemalla vireille jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn EY 226 artiklan nojalla.

54. Tutkin siten seuraavassa vain toissijaisesti ja lyhyesti sen aineellisen kysymyksen, onko kansallinen lainsäädäntö, jonka perusteella tilanteessa, jossa toimivaltainen kansallinen laitos suorittaa perhelisät itsenäisen ammatinharjoittajan huollettavina olevista lapsista, tämän ammatinharjoittajan lasta, jolle suoritetaan perhelisiä henkilöstösääntöjen tai yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen nojalla, ei oteta huomioon määriteltäessä saman ammatinharjoittajan muiden lasten ikäjärjestykseen perustuvaa asemaa, joka kyseisen lainsäädännön mukaan vaikuttaa viimeksi mainituista suoritettavien perhelisien määrään, ristiriidassa EY 10 artiklan kanssa.

55. Komissio on esittänyt tähän kysymykseen myöntävää vastausta ja vedonnut tältä osin ennakkotapauksena asiassa My annettuun tuomioon,[30] joka koski kansallista lainsäädäntöä, jossa ei sallittu toimivaltaisen sosiaaliturvalaitoksen ottavan huomioon yhteisön toimielimessä suoritettuja palveluvuosia, kun se myönsi oikeuden varhaiseläkkeeseen kansallisen järjestelmän perusteella.

56. Yhteisöjen tuomioistuin huomautti kyseisessä tuomiossa, että EY 10 artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan auttamaan yhteisöä hoitamaan omat tehtävänsä, ja se todellakin totesi, että kun kyseistä artiklaa tulkitaan yhdessä henkilöstösääntöjen kanssa, se on tällaisen kansallisen lainsäädännön esteenä.[31]

57. En voi olla kuitenkaan toteamatta, että yhteisöjen tuomioistuin teki tämän päätelmän sen jälkeen, kun se oli todennut, että tällainen kansallinen lainsäädäntö ”on omiaan haittaamaan ja siis estämään Euroopan unionin parissa harjoitettavaa ammatillista toimintaa siinä mielessä, että kun työntekijä, joka on aiemmin kuulunut kansalliseen eläkejärjestelmään, hyväksyy työpaikan unionin toimielimessä, hän on vaarassa menettää mahdollisuutensa nauttia tämän kansallisen järjestelmän mukaista vanhuusetuutta, johon hänellä olisi ollut oikeus, jos hän ei olisi hyväksynyt tätä työpaikkaa”.[32]

58. Kun yhteisöjen tuomioistuin piti kyseistä kansallista lainsäädäntöä EY 10 artiklan vastaisena, vaikkakin vain siinä tilanteessa, että sitä tulkittiin yhdessä henkilöstösääntöjen kanssa, sen mielestä oli siis merkityksellistä, että yhteisöille saattoi sen vuoksi

30 – Mainittu edellä.

31 – Sama asia, tuomion 48 ja 49 kohta.

32 – Sama asia, tuomion 47 kohta.

olla vaikeampaa saada palvelukseensa tietyn ikäisiä kyseisen maan työntekijöitä, joten sillä estettiin yhteisön toimielinten toimintaa.

59. Yhteisöjen tuomioistuin oli aikaisemminkin noudattanut vastaavanlaista lähestymistapaa[33] asiassa Tither antamassaan tuomiossa, joka koski kansallista järjestelmää, jonka tarkoituksena oli helpottaa asuintalojen hankkimista ja peruskorjaamista ja jossa suljettiin etuuden (hypoteekkilainojen korkoja koskevat helpotukset) ulkopuolelle ne henkilöt, jotka saivat verottomia työtuloja erityisvapautuksen tai erivapauksien perusteella, eli yhteisöjen virkamiehet. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyysi yhteisöjen tuomioistuinta erityisesti toteamaan, velvoitettiinko ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa (josta on tullut EY 10 artikla) asianomainen jäsenvaltio myöntämään tämä etuus myös näille oikeussubjekteille, jos he täyttivät muut kyseisessä järjestelmässä asetetut edellytykset. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että kyseisessä määräyksessä ”velvoitetaan jäsenvaltiot erityisesti pidättymään kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan yhteisön toimielinten toiminnan”, ja huomautti, että vaikka kyseisen järjestelmän kaltaisella lainsäädännöllä ”saatettaisiin evätä yhteisön virkamiehiltä ja toimihenkilöiltä taloudellinen etuus, jonka nämä saisivat, jos heillä ei olisi tätä asemaa”, kyseessä eivät näyttäneet olevan ”määräykset, jotka olisivat omiaan vähentämään joidenkin henkilöiden halukkuutta tulla yhteisöjen palvelukseen tai saamaan heidät jättämään hoitamansa toimen”, jolloin ne ”estäisivät yhteisön toimielinten toiminnan”. Se siis päätteli, että ETY:n perustamissopimuksen 5 artikla ei ollut esteenä sille, että pääasian kohteena olleen kansallisen järjestelmän mukainen etuus evättiin yhteisöjen toimihenkilöiltä ja virkamiehiltä.

60. Kun palataan nyt käsiteltävään ennakkoratkaisuasiaan, on mielestäni vaikeaa väittää, että jos 8.4.1976 tehdyn kuninkaan päätöksen 16 §:n 1 momentin ensimmäisen kohdan kaltaista lainsäädäntöä tulkittaisiin siten, että siinä määritellyssä asiayhteydessä ei voitaisi ottaa huomioon itsenäisen ammatinharjoittajan lapsia, jotka saavat perhelisiä henkilöstösääntöjen tai yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen nojalla, se saattaisi vähentää joidenkin henkilöiden halukkuutta tulla yhteisöjen palvelukseen tai saada heidät jättämään hoitamansa toimen. Komissio itsekin korostaa nyt käsiteltävän asian osalta, että Belgian lainsäädännön perusteella kyseiseltä yhteisön virkamieheltä (Gysenin ensimmäinen aviomies, Adrienin isä) ei vähennetä mitään, koska sen ainoana vaikutuksena on se, että niiden perhelisien määrä, jotka vakuutuskassan on suoritettava hänen entiselle puolisolleen tämän lapsista Augustin ja Elise, jotka tämä on saanut toisen

33 – Asia C-333/88, tuomio 22.3.1990 (Kok. 1990, s. I-1133).

aviomiehensä kanssa, joka ei ole yhteisöjen virkamies eikä toimihenkilö, pienenee siihen nähden, mikä tilanne muutoin olisi. [34] Vaikka katsottaisiin, että tämä vähennys loppujen lopuksi vaikuttaisi kokonaisvaroihin, joita Gysen voi käyttää suorittaakseen ensimmäisen lapsen ylläpitokulut, ja siis viime kädessä vaikuttaisi niiden velvollisuuksien laajuuteen, jotka kuuluvat viimeksi mainitun lapsen isälle, joka on yhteisön toimihenkilö, näihin kuluihin osallistumisen muodossa, tällainen vaikutus olisi myös liian välillinen ja marginaalinen, jotta se voisi aiheuttaa edellä mainitun halukkuutta vähentävän tai kannustavan vaikutuksen.

61. Komissio tosin esittää perustellusti, että kun Belgian lainsäädäntöä tulkitaan edellisessä kohdassa esitetyllä tavalla, sen soveltaminen merkitsisi Gysenille ja hänen lapsilleen Augustinille ja Eliselle viime kädessä yksinomaan sen vuoksi, että Adrienin isä työskentelee yhteisön toimielimessä, epäedullisempaa kohtelua kuin he saisivat, jos tämä isä ei työskentelisi tässä tehtävässä. [35] Sen tulkintaperusteen valossa, joka on johdettavissa edellä mainituissa asioissa Tither ja My annetuista tuomioista, tällainen erilainen kohtelu ei kuitenkaan mielestäni merkitse sitä, että Belgian valtio laiminlöisi EY 10 artiklassa vahvistetun velvoitteensa toimia lojaalissa yhteistyössä yhteisön toimielinten kanssa.

62. Lisättäköön – siltä osin kuin tällä ylitetään ne tutkimuksen rajat, jotka asetin itselleni edellä 29 ja 53 kohdassa – että tätä erilaista kohtelua ei mielestäni voida kumota sillä, että vedotaan yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen yhteisön oikeuden yleisenä oikeusperiaatteena tai sen erityisiin ilmaisuihin, joita ovat erityisesti EY 12 artikla (kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto) ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 [36] 7 artiklan 2 kohta (jonka nojalla toisen jäsenvaltion alueella työskentelevän jäsenvaltion kansalaisen ”on saatava samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden”). Asiakirja-aineistosta ei näet ilmene mitään sellaista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että tässä tapauksessa kyseessä on tilanne, joka kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan, eikä täysin Belgian valtion sisäinen tilanne.

34 – Komission kirjalliset huomautukset, 37 ja 38 kohta.

35 – Komission kirjalliset huomautukset, 40 kohta.

36 – EYVL L 257, s. 2.

## V Ratkaisuehdotus

63. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Tribunal du travail de Bruxellesin esittämään ennakkoratkaisupyyntöön seuraavasti:

Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot, jotka on hyväksytty 29.2.1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68, ovat yleisesti sovellettavia ja kaikilta osiltaan velvoittavia, ja niitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Kansallisen tuomioistuimen, jonka tehtävänä on tulkita ja soveltaa kansallista oikeutta, on ratkaistava, muodostavatko nämä asiakirjat edellä mainitut ominaispiirteet huomioon ottaen pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä tarkoitetun ”Belgiassa voimassa olevan kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen”.